

To: [5.1.2e] ([5.1.2e]@minvws.nl)
From: [5.1.2e]
Sent: Thur 9/9/2021 8:43:09 AM
Subject: RE: Terugkoppeling zitting ABRvS over gefaseerde aanpakcorona-Wob-verzoeken
Received: Thur 9/9/2021 8:43:09 AM

Hoi [5.1.2e]

Dank hiervoor. Ik zal jouw verslag gebruiken om ook de [5.1.2e] en DCO te informeren.

Groet,

[5.1.2e]

Van: [5.1.2e] <[5.1.2e]@minvws.nl>

Verzonden: donderdag 9 september 2021 09:55

Aan: [5.1.5] <[5.1.5]@minvws.nl>; [5.1.2e] <[5.1.2e]@minvws.nl>; [5.1.2e] <[5.1.2e]@minvws.nl>; [5.1.2e] <[5.1.2e]@minvws.nl>; [5.1.2e] <[5.1.2e]@minvws.nl>

Onderwerp: Terugkoppeling zitting ABRvS over gefaseerde aanpak corona-Wob-verzoeken

Beste collega's,

Gisteren was de zitting bij de ABRvS over de afhandeling van de corona-Wob-verzoeken.

Korte versie

Was een lange zitting, zo'n 3,5 uur. Bijzonder veel vragen, ook aan de andere partijen. Vragen waren gegroepeerd in vijf blokken.

Met name NOS/Nieuwsuur was principieel (in mijn ogen: onredelijk): *"de minister moet maar de wet naleven, en als daar bijv. 1.000 extra medewerkers voor nodig zijn, moet je dat maar regelen"/"de wettelijke termijn is heilig en helemaal voor journalisten."* Veel verwijten dat minister meer had moeten doen en dat rechtbank dwangsom op desnoods een miljard moet zetten als minister dan wel aan de wet wil voldoen. Betoogt dat het een beleidsmatige keuze is hoeveel inzet op Wob wordt gezet, dat er onvoldoende prioriteit is gegeven en dat slecht gedrag niet mag worden beloond.

Veel aandacht, en ik meen af te leiden: enig begrip, van ABRvS voor de onmogelijke opgave waar VWS voor staat. ABRvS leek in te zien dat het voorrang geven aan deze verzoekers het probleem niet oplost, andere verzoekers moeten dan nog langer op de informatie wachten. NOS had hier geen boodschap aan, VWS moest het maar oplossen. LA had bij zitting er geen geheim van gemaakt dat informatiehuishouding voor verbetering vatbaar is en dat veel besluitvorming niet via nota's, maar via e-mail is verlopen. Als de gefaseerde werkwijze wordt afgeschoten, zal behandeling alleen maar langer duren. Wel leek afgeleid te kunnen worden dat de rechtsbescherming ook in de ogen van de ABRvS problematisch wordt bevonden: door versnipperde besluiten, moeten verzoekers heel vaak scherp zijn en veel (pf) bezwaar en beroep instellen. Verwacht daar wat kanttekeningen over.

Vovo's zijn vanuit onze kant ingetrokken door LA. Eerlijk gezegd begreep ik de redenering erachter niet, kwam erop neer dat ze toch zinledig waren.

Uitvoerige versie

Zoals hiervoor genoemd had de ABRvS haar vragen gegroepeerd in 5 blokken:

1. Feitelijke vragen
2. Procedureel deel over op de zaak betrekking hebbende stukken [5.1.2e]
3. De gefaseerde aanpak
4. De beslistermijn
5. Hoogte van de dwangsom

1. Feitelijke vragen

De verzoeken van NOS zien op circa 25.000 documenten, van [5.1.2e] op 110.000. LA en [5.1.2e] kregen goed de ruimte om toe te lichten hoe corona-Wob-verzoeken worden afgehandeld.

Zylab werkt en waarom deze aanpak de voorkeur dient te krijgen boven de reguliere werkwijze. Aangegeven dat vol wordt ingezet op inwerken nieuwe juristen, zie ook kamerbrief van eergisteren. Afdeling vroeg zich af hoezeer ze hiervan onder de indruk moest zijn. **Principiële vraag aan partijen wat je in redelijkheid van VWS kunt verwachten, doet de minister er nu niet alles al aan om deze verzoeken af te handelen?** Volgens NOS, [5.1.2e] niet. Zij bleven stellen dat ministerie de uitspraken van de rechtbanken zo ongeveer naast zich neer heeft gelegd. Het mocht toch niet zo zijn dat de minister koste wat kost de gefaseerde aanpak wilde handhaven. [5.1.2e] ging nog een stapje verder: betoogde dat journalisten met deze procedures ontzettend veel kosten moeten maken en dat VWS de dwangsommen zag als een "koopje" om door te kunnen gaan met haar foute werkwijze. **LA heeft dit bestreden: de uitspraken van de rechtbanken hebben weldegelijk effect gehad.**

LA heeft erop gewezen dat VWS ontzettend veel informatie al actief openbaar maakt, wijst op de zeer uitvoerige tweewekelijkse stand van zaken brieven aan de kamer. Daarmee is steeds actuele informatie gegeven wat er is beslist en waarom. NOS herhaalde hierop herhaaldelijk dat het niet zo kan zijn dat de minister kiest welke informatie journalisten krijgen.

Werd "geframed" dat inzet op Wob een beleidsmatige keuze was en dat de minister er bewust voor kiest om de Wob niet na te leven en de Wob geen prioriteit te geven. 5.1.2e heeft hierop gereageerd dat gekeken wordt om welke informatie veel wordt gevraagd en dan krijgt de afhandeling daarvan prioriteit. Niet alle informatie die openbaar wordt gemaakt is dan dus een jaar oud. **Afdeling vroeg hierop of dit dan niet ten koste gaat van andere verzoekers. Aangegeven dat dit precies het probleem is: je moet niet elke zaak los zien. We geven nu bijv. maar bij een beroep niet tijdig voorrang, dat is dus een compromis.**

Afdeling vroeg of er nu verbetering was en als er nu een Wob-verzoek wordt ingediend, wanneer dan een besluit wordt genomen. Kern was dat een relatief klein Wob-verzoek ("laaghangend fruit") snel kan worden afgedaan, echter: als het gaat om heel veel stukken, dan is inzet Zylab nodig en dan is het "achteraan aansluiten". Afdeling en wederpartijen hadden hier grote moeite mee: informatieachterstand duurde zo erg lang. LA wees erop dat alles eraan gedaan wordt om het primaire proces te versnellen. Nu gebleken is dat het vragen van zienswijzen veel tijd kost en vrij weinig oplevert, is ervoor gekozen om deze fase nu over te slaan.

Wederpartijen betoogden soms dat ze als journalisten ogv art. 10 EVRM een voorrangpositie hadden tov andere verzoekers (maar eigenlijk ook weer niet: "want minister moet gewoon de wet naleven."). Tijdens zitting werd door ABRvS geconstateerd dat partijen hiermee niet veel opschieten, aangezien veel van de grote Wob-verzoeken door journalisten zijn ingediend, en als alles prioriteit heeft, schiet voorrang weer niet op.

Afdeling vroeg aan LA waar precies het probleem zit en in hoeverre de overschrijdingen door de crisis worden veroorzaakt en in hoeverre door de inadequaat archivering door de overheid. VWS heeft 2 problemen: informatiehuishouding is bij (hele rijks)overheid is niet op orde, is niet ingericht en voor e-mailberichten bestaat niet een goed werkend archiveringsstelsel. Echter, ook met goede infrastructuur was het een onmogelijke situatie. VWS moest van een op andere dag een crisis bestrijden. Ook gewezen op de explosieve stijging van zowel de aantallen Wob-verzoeken als de omvang hiervan. Het gaat om veel verzoeken en omvangrijke verzoeken. Journalisten helpen dan ook niet mee door niet te willen afbakken, maar steeds te vragen om "doe mij alles over...". NOS ziet dit anders: het is volstrekt begrijpelijk dat journalisten in een crisis veel verzoeken indienen.

Om de afhandeling van de corona-verzoeken goed aan te kunnen moet hele organisatie worden opgetuigd, het is een leerproces. Ook moet Zylab steeds worden aangepast en verbeterd. Niemand had vooraf voorzien dat 1,8 miljoen documenten onder de verzoeken zouden vallen. In het begin van de crisis van de input vanuit beleid op de tweede plaats: crisisbestrijding had prioriteit. Grote voordeel van Zylab is dat de stukken geautomatiseerd bij Wob-juristen aankomen en dat beleid zich vooral kan concentreren op het bestrijden van de crisis.

Afdeling ziet de gefaseerde werkwijze als een zwaar beroep op het interne belang van efficiënte. Is dat vooraf onderzocht? Nee, geen onderzoek. Gebaseerd op ervaringen van onze Wob-juristen. De inschatting blijft nog steeds dat afhandeling op de gefaseerde manier sneller gaat. Als we nu een switch moeten maken kosten dat heel veel tijd.

Afdeling vroeg waarom de fasering niet in type documenten is opgedeeld. Door 5.1.2e toegelicht dat dit is overwogen, echter in de eerste crisisfase verliep zo ongeveer alles via e-mail ipv nota's. Verzoekers waren dan hiermee niet geholpen.

Afdeling gaf aan de indruk te hebben dat "ambtenaren in de start van de crisis wel iets beters te doen hadden dan Wob-verzoeken af te handelen". 5.1.2e toegelicht dat op veel beleidsdirecties 80 uur per week is gewerkt en dat nu 50 uur nog steeds niet ongebruikelijk is. Boze reacties NOS en 5.1.2e als je miljarden uitgeeft, moet daarop controle door journalisten kunnen worden uitgevoerd. Wob hoort er gewoon bij, ook voor de beleidsmedewerkers die crisis bestrijden.

Afdeling wijst erop dat de door VWS geschetste tijdlijnen sterk wisselend zijn. Hoe betrouwbaar zijn ze nu? LA betoogde dat er sprake is van tegenvallers onderweg. Minister heeft ambitie om tempo te maken en zoekt naar juridische oplossingen, bijv. overslaan zienswijze primaire proces. Verwachting is dat schattingen steeds beter worden.

2. Op de zaak betrekking hebbende stukken

Dit deel was m.i. niet heel interessant. 5.1.2e stelt pas in hoger beroep dat hij niet alle stukken heeft gekregen, was geen grond bij rechtbank. Uiteindelijk bleek dat het 5.1.2e erom ging dat hij niet alle gevraagde stukken had gekregen. Volgens Afdeling was dit logisch, aangezien nog niet volledig op zijn verzoek was beslist.

3. De gefaseerde aanpak

NOS wil zo snel mogelijk een besluit van de ABRvS over de deelbesluiten (werd door ABRvS grapje gemaakt of dan een gefaseerde uitspraak gewenst is ☺).

Afdeling enigszins kritisch op beroep LA op wetsgeschiedenis, namelijk dat er wel sprake kan zijn van een langere beslistemijn, maar dat het dan wel moet gaan in gezamenlijk overleg met verzoeker. Reactie LA was dat verzoeken zo groot kunnen zijn dat niet op tijd kan worden beslist. Wijst erop dat verzoekers zijn uitgenodigd bij bijeenkomsten. Benadrukt dat er overleg heeft plaatsgevonden met verzoekers die daarvoor open stonden. 5.1.2e en NOS waren hier overigens niet bij en riepen om het hardst dat ze daar bij mee waren, omdat het toch alleen maar eenrichtingsverkeer was door VWS.

Afdeling vroeg naar verhouding eerste besluiten en de herstelbesluiten. Aangegeven dat we tekortkomingen hebben gezien, en aanpassingen hebben doorgevoerd. Belangrijkste aanpassing is het meesturen van geïndividualiseerde inventarislijsten. Er heeft geen nieuwe inhoudelijke beoordeling van de stukken plaatsgevonden. Aantal vragen over de rechtsbescherming, deze is nu verspreid over verschillende procedures. Benadrukt dat met de deelbesluiten verzoekers in de tussentijd al informatie krijgen, in plaats van helemaal op het einde. Afdeling erkende dat deelbesluiten mogelijk zijn, echter het is wel onoverzichtelijk zo. Als belanghebbende moet je nu maar tegen elk deelbesluit opkomen. **Heeft VWS al voorbereidingen getroffen op te**

verwachten grote hoeveelheden bezwaarschriften? Reactie LA: (ontwijkend antwoord) daarom zit er nu iemand van dat cluster bij deze zitting. LA stelde dat minder bezwaren worden verwacht, aangezien in de stukken nu veel meer openbaar wordt gemaakt dan gebruikelijk.

4. De beslistermijn

NOS benadrukte dat na 15 maanden nog steeds niet (volledig) is beslist op haar verzoeken. Dat de rechtbank "maar" twee maanden heeft gegeven, moet volgens NOS in dat licht worden gezien. Afdeling vroeg zich af je of bij deze te stellen termijn niet vooral moet kijken naar de werkwijze van het bestuursorgaan.

In het kader van art. 8:55, derde lid, Awb: is het aantal verzoeken een bijzonder argument voor het geven van een langere termijn? Volgens NOS niet, want die bepaling is geen onderdeel van de Wob. Herhaalt dat minister het proces maar zo moet inrichten dat termijnen worden gehaald. Reactie Afdeling: wij moeten of een haalbare termijn noemen of opdragen om de werkwijze te veranderen. De minister stelt dat hij niet sneller kan afhandelen en dat de gefaseerde werkwijze maximaal recht doet aan de Wob. NOS herhaalt standpunten en stelt dat beleidswensen van de minister (geen prioriteit aan Wob) niet mag worden beloofd. Wijst op het belang van de dwangsom als prikkel. Afdeling vroeg opnieuw: wat moet de minister dan nog meer doen? NOS: politieke prioriteit geven, de minister moet krachtig op een ander spoor worden gezet.

5. De hoogte van de dwangsom

Afdeling merkte op dat termijn wordt toch niet wordt gehaald, ook niet als prioriteit wordt gegeven aan verzoeken NOS. Reactie LA: het gaat om zodanig veel documenten dat 2 maanden niet wordt gehaald. Er is geen sprake van weigerachtigheid. De extreem hoge dwangsom die nu is opgelegd is niet bedoeld voor deze situatie, maar voor situaties waarbij de overheid geen thuis geeft.

Tot slot zijn de verzoeken om vovo's ter zitting door LA ingetrokken, omdat ze toch geen zin hadden.

Groet,

5.1.2a